

Valtuustoaloite / Nuorisovaltuustolle suora aloiteoikeus Kokkolan kaupunginvaltuustossa

Kaupunginvaltuusto 09.06.2025 § 69

Valtuutettu Leinonen esitti seuraavan valtuustoaloitteen:

” Kuntalaki (410/2015, 26 §) velvoittaa, että kunnassa on oltava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä. Sen mukaan:

”Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä.”

Nuoret ovat ainoa väestöryhmä, jolla ei ole äänioikeutta kunnallisvaaleissa, eikä siten suoraa edustusta kaupunginvaltuustossa. Siksi on erityisen tärkeää varmistaa, että nuorilla on aito mahdollisuus vaikuttaa kunnalliseen päätöksentekoon. Yksi konkreettinen ja vaikuttava keino tähän on myöntää nuorisovaltuustolle suora aloiteoikeus kaupunginvaltuustossa.

Kokkolan nuorisovaltuustolla on jo läsnäolo- ja puheoikeus kaupunginvaltuustossa, mikä on tärkeä osoitus kaupungin sitoutumisesta nuorten osallistumismahdollisuuksiin. Seuraava luonnollinen askel tässä kehityksessä olisi myöntää nuorisovaltuustolle suora aloiteoikeus – oikeus tuoda valtuustoaloite suoraan valtuuston käsiteltäväksi. Tämä vahvistaisi nuorten kokemusta vaikuttamisesta ja tekisi osallisuudesta entistä merkityksellisempää ja konkreettisempää.

Kokkolan kaupunkistrategian 2022–2025 keskeisenä painopisteenä on lapsiystävällisyys, joka kulkee läpi koko strategian ja näkyy tavoitteessa rakentaa sosiaalisesti kestävä, osallistava ja hyvinvoiva Kokkola. Suoran aloiteoikeuden myöntäminen nuorisovaltuustolle tukee tätä tavoitetta konkreettisesti – se vahvistaa nuorten demokratiaosaamista, lisää heidän kokemustaan kuulluksi tulemisesta ja rakentaa luottamusta omaan kotikaupunkiin.

Mahdollisuus tehdä valtuustoaloite, joka käsitellään kuten muiden valtuutettujen aloitteet – ääneen lukien, pöytäkirjaan kirjatun ja jatkovalmisteluun siirtäen – on merkityksellisempi ja osallisuutta vahvistavampi kuin epäsuora vaikuttaminen hallintokäsittelyjen kautta.

Nuorena vaikuttamaan päässyt nuori kokee osallisuutta ja sitoutumista. Tällainen kokemus jättää positiivisen muistijäljen

kotikunnasta ja voi vaikuttaa halukkuuteen palata myöhemmin takaisin. Nuoret ovat aktiivisia kunnan palvelujen käyttäjiä, ja heidän näkökulmansa voivat kehittää kunnan houkuttelevuutta ja elinvoimaa.

Useat suomalaiset kunnat – kuten Vantaa, Tampere, Askola ja Pori – ovat jo ottaneet käyttöön nuorisovaltuuston suoran aloiteoikeuden ja kirjanneet sen hallintosääntöön. Kokkolalla on nyt tilaisuus liittyä näiden edelläkävijöiden joukkoon. On myös syytä huomioida, että suora aloiteoikeus on yksi tärkeimmistä kriteereistä, jos kunta hakee Nuorisovaltuustomyönteinen kunta -sertifikaattia.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Kokkolan kaupungin hallintosääntöön lisätään maininta nuorisovaltuuston suorasta aloiteoikeudesta kaupunginvaltuustossa, ja että nuorisovaltuuston aloitteet käsitellään kuten muutkin valtuustoaloitteet.”

Liite A Allekirjoitettu valtuustoaloite

Päätös

Kaupunginvaltuusto päättää merkitä aloitteen pöytäkirjaansa ja saattaa sen kaupunginhallituksen käsittelyyn.

Kaupunginhallitus 22.06.2026
53/00.01.06/2025

Valmistelijat

Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja Terho Taarna, hallintojohtaja Ben Weizmann

Valtuutettu Leinonen esitti 9.6.2025 kaupunginvaltuuston kokouksessa kymmenen valtuutetun allekirjoittaman aloitteen, jossa esitettiin, että Kokkolan kaupungin hallintosääntöön lisätään maininta nuorisovaltuuston suorasta aloiteoikeudesta kaupunginvaltuustossa, ja että nuorisovaltuuston aloitteet käsitellään kuten muutkin valtuustoaloitteet.

Aloitteet ovat tapa saada asioita vireille kunnallishallinnossa. Kuntalain 23 §:ssä mainitaan osana asukkaiden osallistumisoikeutta aloiteoikeus, jonka mukaisesti ”Kunnan asukkaalla, kunnassa toimivalla yhteisöllä ja säätiöllä sekä sillä, joka omistaa tai hallitsee kiinteää omaisuutta kunnassa, on oikeus tehdä aloitteita kunnan toimintaa koskevissa asioissa.” Kuntalaki ei sen sijaan tunne lainkaan valtuutettujen aloiteoikeutta, mutta vakiintuneen käytännön mukaisesti valtuutetut voivat esittää aloitteita valtuuston kokouksissa ja saada näin asioita vireille. Valtuutettujen aloitteista on lain sijaan säännökset kunnan hallintosäännössä.

Valtakunnallisesti vireillä on kuntalain muutos, jolla on tarkoitus selkeyttää nuorisovaltuustojen ja muidenkin vaikuttamistoimielinten aloiteoikeutta. Suomen nuorisovaltuustojen liitto on tässä yhteydessä ajanut, että kuntalakiin tulisi maininta, että kunnan nuorisovaltuusto voisi tehdä aloitteen suoraan kunnanvaltuustolle,

kuten useassa maamme kunnassa on tehtykin kuntakohtaisilla päätöksillä.

Alkuvuonna 2026 lausunnolla olleessa kuntalain lakiluonnoksessa nuorisovaltuuston samoin kuin vammaisneuvoston ja vanhusneuvoston oikeus tehdä kuntalain mukaisia aloitteita kirjattaisiin lakiin. Tällöin se kuitenkin siis rinnastuisi kuntalaisten aloitteisiin eikä lakimuutos antaisi nuorisovaltuustolle tai muillekaan vaikuttamistoimielimille aloiteoikeutta valtuuston kokouksissa. Tällä perusteella mahdollinen aloiteoikeus valtuuston kokouksissa tulisi jatkossakin ratkaista kuntakohtaisilla päätöksillä kunnan hallintosäännössä.

Hallintosääntö on keskeinen asiakirja kunnan hallinnon järjestämisessä ja sen hyväksyminen on valtuuston lakisääteinen tehtävä, mikä korostaa valtuuston roolia hallintosäännön sisällön ratkaisemisessa ja hallinnon järjestämisessä kyseissä kunnassa.

Kokkolan kaupungin hallintosääntöä on tarvetta päivittää seuraavan kerran syksyn 2026 aikana, jolloin on mahdollista arvioida nuorisovaltuuston tai muidenkin kaupungin vaikuttamistoimielinten kuten lapsivaltuuston tai vanhus- ja vammaisneuvoston aloiteoikeutta kaupunginvaltuuston kokouksissa. Tällöin valtuuston tulee ratkaista, annetaanko hallintosäännössä nuorisovaltuustolle tai muille vaikuttamistoimielimille oikeus tehdä aloitteita kaupunginvaltuuston kokouksessa ja jos tähän päädytään, millainen menettely näille aloitteille luodaan. Tarkoituksenmukaista lienee edellyttää, että aloitteet on käsitelty vaikuttamistoimielimen kokouksessa ennen niiden esittämistä kaupunginvaltuustossa ja että vastaukset aloitteeseen annetaan vaikuttamistoimielimelle sekä tiedoksi kaupunginvaltuustolle.

Sinänsä aloitteen toteuttamiskelpoisuus ratkaisee sen, voidaanko aloitteessa esitettyihin toimenpiteisiin ryhtyä eikä niinkään se, onko aloite tehty kuntalaisaloitteena tai onko sitä esitetty kaupunginvaltuuston kokouksessa, mutta toki valtuuston kokouksessa jätetyt aloitteet saavat usein enemmän huomiota ja julkisuutta tiedotusvälineissä.

Kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että valtuusto

- 1 merkitsee tiedoksi aloitteen johdosta annetun selvityksen.
- 2 katsoo aloitteen tulleen käsitellyksi.

Päätös